

Jongeren en heemkunde: samenwerken opent perspectieven!¹

Een getuigenis van de voorzitter van de de jongerenvereniging van de heemkundige kring in Tervuren'

“Zes jaar geleden kwam ik in contact met de plaatselijke heemkundige kring in Tervuren. Net zoals bij de meeste heemkringen was het leeftijdsverschil met de andere bestuursleden groot, maar ik voelde me er toch welkom.

Veel jongeren komen tijdens hun jeugd in contact met heemkringen en worden soms zelfs lid. Om verschillende redenen haken deze jongeren na enkele jaren meestal af. Een van de redenen kan zijn dat de jongere verhuist en zo het contact met de vereniging verliest. Hierin zijn heemkringen zeker geen uitzondering, ook andere verenigingen hebben hiermee te kampen.

Een andere reden is het vaak grote leeftijdsverschil met de andere leden, waardoor de jongeren wat geïsoleerd geraken. Hierdoor hebben ze maar een beperkte inbreng in de werking van de vereniging, wat op zijn beurt met zich meebrengt dat de activiteiten meestal gericht blijven op een ouder publiek. Het gevolg is opnieuw een geringe instroom van jonge mensen en het verhaal begint opnieuw van voor af aan.

Gedreven door mijn passie voor geschiedenis en om mensen bij elkaar te brengen, was ik vastbesloten om hierin verandering te brengen. Want het initiële uitgangspunt, dat er toch wel enkele jongeren geïnteresseerd bleken te zijn in heemkunde, toonde aan dat er een potentieel voor is. Alleen de aanpak kon volgens mij beter. De opdracht was dus een brug te slaan tussen jong en oud en hen te verzamelen rond het thema van de lokale geschiedenis.

Onbekend is onbemind

Het zal wellicht niet verbazen, maar de meeste jongeren hebben er geen idee van dat er zoiets als een heemkring bestaat. Toch kwam ik op het spoor van een student die een jaar voordien ook even lid was geweest van de heemkring. Hij studeerde net als ik geschiedenis en we hadden ook samen school

gelopen in Tervuren. We hadden elkaar sindsdien niet meer gezien, maar ik stelde voor om de kwestie eens te bespreken en actie te ondernemen.

Dan ging het snel. We vonden al gauw nog enkele mensen die wilden meestappen in het project. Als werkingsvorm kozen we voor een feitelijke vereniging, zoals de meeste jeugdverenigingen. We maakten wel meteen de afspraak dat het leuk moest blijven. Veel activiteiten van heemkringen zijn niet meteen geschikt voor een jong publiek en we wilden hen dan ook niet afschrikken. Mijn aanvoelen was dat de inhoud niet echt voor problemen zorgde, maar dat de verpakking of de vertaling naar jongeren vaak te wensen overliet.

Werking

Om toch een structurele werking op te zetten besloten we artikels te leveren voor het heemkundig tijdschrift. In een aparte middenkatern zouden we dan heemkundige en culturele onderwerpen vertalen naar een jong publiek. Daarnaast organiseerden we verschillende uitstappen. Dat kon gaan van wandelingen door Tervuren, maar even vaak trokken we naar het buitenland of op verkenning in ons eigen land. Deze citytrips, telkens met een historische insteek, naar Dover, Amsterdam en Leper, zullen we niet gauw vergeten. Ook onze beruchte trapistenquiz werd door jong en oud gesmaakt.

We namen ook al twee keer deel aan de sociale kerstmarkt in onze gemeente. Dat is een kerstmarkt waarvan de opbrengst integraal aan goede doelen wordt geschonken. Met ons jeneverkot zorgden we telkens voor een stevige opbrengst voor 'Kids for Uganda' en de palliatieve thuiszorg voor de kinderen van het Universitaire Ziekenhuis in Leuven. We wilden namelijk zowel kinderen bij ons als in het zuiden steunen.

De trappistenquiz van TJT werd door jong en oud gesmaakt

Ondertussen had onze werking ook de aandacht getrokken van de gemeentelijke cultuurdienst. In een project rond het lokale dialect was onze vereniging de perfecte schakel om aan gemeenschapsvorming te doen. Als jongeren kregen we de opdracht om opnames te maken met ouderen om hun taalgebruik te registreren. Dat deden we in samenwerking met leden van de heemkundige kring. Deze boeiende gesprekken worden momenteel gebundeld in

een boek. Maar we deden nog veel meer dan dat. We moedigden mensen aan om het schooltoneel te bezoeken, steunden het gemeenschapscentrum (en onze kas) door de uitbating van de cafetaria tijdens voorstellingen en verzorgden een tentoonstelling over dialect tijdens Erfgoeddag. Ik denk dat we wel mogen concluderen dat we, voor een jonge vereniging, de afgelopen drie jaar zeker niet stil gezeten hebben.

Toekomst

Niet alles is altijd van een leien dakje gelopen en zoals bij veel zaken is dit een proces geweest van vallen en opstaan, aftasten wat kan en voortdurend bijsturen. We willen de ingeslagen weg graag verderzetten en dat maakt dat ik optimistisch ben over de toekomst. Niet alleen wat betreft jongeren en heemkunde, maar ook wat betreft heemkunde in het algemeen.

Jongeren en heemkunde zullen altijd wel een vreemde combinatie blijven. Het zou me sterk verwonderen moest hun populariteit die van sportclubs kunnen evenaren. Dat wil echter niet zeggen dat er niets moet gedaan worden om het de jongeren beter naar hun zin te maken. Er mag dus wel wat gesleuteld worden aan de verpakking.

De afgelopen jaren hebben we vooral ingezet op de profilering van jongeren in de het heemkundige landschap. Dat was volgens mij nodig om verschillende redenen. Ten eerste om als voorbeeld te dienen, maar ten tweede ook om het perspectief van de heemkunde breder open te trekken. Met die basis zijn we klaar om de derde stap te nemen, het implementeren van die jongerenwerking in de heemkundige werking. Dat deden we al voor een stuk door de samenwerking rond het dialect. Concreet proberen we nu actief mee te werken aan bestaande activiteiten van de heemkundige kring om die zo in een jong en nieuw jasje te steken.

Tot slot

Een jongerenwerking bij een heemkring is zeker geen must, al is het wel mooi meegenomen. Er zijn nog vele andere manieren om mensen te betrekken bij heemkringen. Heemkringen dragen volgens mij een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ze bewaren het lokale erfgoed en als vereniging dragen ze ook bij ter ondersteuning van het sociale weefsel in een gemeente. Soms kan het dus nuttig zijn om eens te kijken welke samenwerkingen nog mogelijk zijn. Waarom zou je als heemkundige kring bijvoorbeeld niet samenwerken met een rusthuis voor het inscannen van documenten? Of kan een jeugdvereniging niet helpen met het opstellen van een tentoonstelling? Of zelfs bij de voorbereiding er van? De mogelijkheden om erfgoed aan de man te brengen zijn vaak eindeloos, al vergt het wat moed om de eerste stap te zetten. Maar diegenen die het wagen deze stap in het onbekende te zetten, zullen het zich zelden beklagen.”

Rob Bartholomees

Voorzitter Tervuersche Jeugd van Tegenwoordig
Bestuurslid Heemkundige Kring Sint-Hubertus
Tervuren

1 In mei 2011 werd de ‘Werkgroep Jongeren en Heemkunde’ opgericht binnen Heemkunde Vlaanderen. De jonge leden van de algemene vergadering (jonger dan 35 jaar) en de jonge medewerkers van Heemkunde Vlaanderen werden uitgenodigd om hieraan mee te werken. Bedoeling van de werkgroep is om na te denken over hoe meer jongeren bij heemkundige kringen betrokken kunnen worden én om binnen Heemkunde Vlaanderen een jongerenwerking op te zetten op landelijk niveau door jongeren die actief bezig zijn met heemkunde samen te brengen. De werkgroep verkoos om van start te gaan met een artikelenreeks in Bladwijzer met tips en goede voorbeelden over jongeren en heemkunde. : Een andere recente actie van de werkgroep is het uitwerken van de workshop ‘Jonge vrijwilligers vs oude verwachtingen’ op de studiemiddag ‘Heemkunde Actueel’ van Heemkunde Vlaanderen (za. 19 nov. 2011).

Vijf tips voor het vinden van nieuwe (jonge) vrijwilligers

KIES VOOR PROJECTWERK

Werk met tijdelijke projectgroepen om meer mensen bij je werking te betrekken en om meer keuzes aan je vrijwilligers te geven. Kies projectthema's die je doelgroep kunnen aanspreken.

GA VIRTUEEL

Zet in op virtueel vrijwilligerswerk om mensen met een actieve loopbaan en kinderen in te schakelen.

GEEF INSPRAAK

Geef nieuwe vrijwilligers inspraak over de zaken die ze zelf willen aanpakken.

GA VOOR DE WIN-WIN

Ga na welke vaardigheden je kan bijbrengen aan je (nieuwe) vrijwilligers en speel dit ook uit als je nieuwe (jonge) vrijwilligers rekruteert.

LAAT ZE PROEVEN

Spreek mensen aan op activiteiten en tentoonstellingen. Laat ze vrijblijvend proeven van het vrijwilligerswerk binnen je vereniging.

Als je meer wil weten over deze tips, dan vind je meer uitleg in het artikel 'Ook op zoek naar witte raven? Vrijwilligers rekruteren voor lokale erfgoedverenigingen' dat in het eerste nummer van Bladwijzer verscheen (2011, nr. 1). Het artikel is ook online beschikbaar op www.heemkunde-vlaanderen.be

Meer info: daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be